

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

11 квітня 2024 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 5

Наказом Державної судової адміністрації України від 13 липня 2022 року № 233 "Про утворення робочої групи" (зі змінами) утворено робочу групу з розробки та запровадження заходів реагування щодо запобігання випадкам неефективного використання коштів Державного бюджету України розпорядниками коштів нижчого рівня в умовах воєнного стану (далі - робоча група).

За результатами засідання робочої групи та прийнятих на цьому засіданні рішень, яке відбулось 16 листопада 2023 року, керуючись пунктом 4 Положення про робочу групу з розробки та запровадження заходів реагування щодо запобігання випадків неефективного використання коштів Державного бюджету України розпорядниками коштів нижчого рівня в умовах воєнного стану, затвердженого наказом Державної судової адміністрації України від 13 липня 2022 року № 233 (зі змінами), робочою групою було надано пропозиції та рекомендації, зокрема рекомендовано в.о. Голови Державної судової адміністрації України звернутися із листами до відповідних територіальних управлінь ДСА України про неприпустимість виплат будь-яким особам, що перебувають на ТОТ або стосовно яких відсутня інформація про перебування їх на підконтрольній Україні території.

Враховуючи рекомендації робочої групи з розробки та запровадження заходів реагування щодо запобігання випадкам неефективного використання коштів Державного бюджету України розпорядниками коштів нижчого рівня в умовах воєнного стану, 06 грудня 2023 року за вих. № 8-15966/23 Державною судовою адміністрацією України надіслано листа до Територіальних управлінь Державної судової адміністрації України в Донецькій, Запорізькій, Луганській та Херсонській областях про запобігання випадкам неефективного використання коштів Державного бюджету України та звернуто увагу на неприпустимість здійснення виплат будь-яким особам (суддям, працівникам органів та установ системи правосуддя), що перебувають на тимчасово окупованих територіях або стосовно яких відсутня інформація про перебування їх на підконтрольній Україні території.

Також, відповідно до пункту 2 наказу ДСА України від 08 серпня 2022 року № 270 "Про посилення відповідальності розпорядників коштів нижчого рівня" Державною судовою адміністрацією України звернуто увагу на те, що в умовах воєнного стану, зокрема, начальники територіальних управлінь ДСА України, як

керівники установ, що є розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня, несуть персональну відповідальність за доцільність, ефективність, результативність і цільове використання бюджетних коштів, за наявність належним чином оформлених первинних документів обліку використання робочого часу та відповідних розпорядчих документів (наказ та/або розпорядження), достовірність відомостей щодо обліку використання робочого часу та їх відображення у таблиці обліку використання робочого часу.

Водночас, до Ради суддів України надійшли колективні звернення (скарги) від деяких районних судів Херсонської області щодо порушень трудових прав працівників апаратів судів, які опинилися на окупованій території, що полягає у призупиненні відповідними територіальними управліннями ДСА України дії трудових договорів з такими працівниками.

Попри це, до Радою суддів України також фіксується інформація про те, що є обґрунтовані підстави вважати, що окремі судді та працівники державних органів у системі правосуддя залишаються на тимчасово окупованих територіях України з власної волі та співпрацюють з так званою "окупаційною владою".

За таких обставин продовження здійснення виплат суддівської винагороди та заробітної плати, особливо в умовах дефіциту Державного бюджету України та недофінансування судової влади, є щонайменше неефективним використанням державних коштів.

Механізм тимчасового призупинення виплати суддівської винагороди, заробітної плати виписано у рішенні Ради суддів України від 5 серпня 2022 року № 22 із зазначенням, що такий механізм не суперечитиме вимогам чинного законодавства України.

Враховуючи викладене, Рада суддів України повністю підтримує позицію Державної судової адміністрації України викладену у листі від 06 грудня 2023 року за вих. № 8-15966/23 до Територіальних управлінь Державної судової адміністрації України в Донецькій, Запорізькій, Луганській та Херсонській областях про запобігання випадкам неефективного використання коштів Державного бюджету України.

В той же час, у зв'язку із збройною агресією російської федерації на території України численні суди як першої, так і апеляційної інстанції опинились на тимчасово окупованих територіях, зв'язок з їх посадовими особами, відповідальними за нарахування як суддівської винагороди, так і заробітної плати працівникам за об'єктивних причин відсутній, Державна судова адміністрація стикається з відповідними труднощами у нарахуванні відповідних виплат.

Крім того, призупинення відповідними територіальними управліннями ДСА України дії трудових договорів з працівниками судів, які опинилися на тимчасово окупованих територіях призвело до випадків відсутності в суді будь-якого судді та/або працівника апарату суду.

З огляду на вказане, виникла необхідність у впорядкуванні питання, пов'язаного з покладенням обов'язку щодо нарахування відповідних виплат на інших осіб, за умови відсутності голови, керівника апарату конкретного суду, який перебуває в окупації.

Закон України "Про судоустрій і статус суддів" визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, а також регламентує статус професійного судді та трудові відносини із суддями. Згідно зі статтею 52 вказаного Закону суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України та цього Закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

Відповідно до частини першої статті 135 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" суддівська винагорода регулюється цим Законом та не може визначатись іншими нормативно-правовими актами.

Суддівська винагорода є різновидом заробітної плати, яка отримується у якості винагороди за здійснення правосуддя на професійній основі особою, що призначена суддею та займає штатну суддівську посаду в одному з судів України.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України з 24 лютого 2022 року по всій території України запроваджено воєнний стан.

Згідно із статтею 12-2 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" в умовах правового режиму воєнного стану суди, органи та установи системи правосуддя діють виключно на підставі, в межах повноважень та в спосіб, визначені Конституцією України та законами України.

Повноваження судів, органів та установ системи правосуддя, передбачені Конституцією України, в умовах правового режиму воєнного стану не можуть бути обмежені.

02 березня 2022 року Рада суддів України опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану в яких наголосила, що при визначенні умов роботи суду у воєнний час необхідно керуватися реальними поточними обставинами, що склалися в регіоні.

Рішенням від 14 березня 2022 року № 10 (із змінами, внесеними згідно з рішенням Ради суддів України від 05 серпня 2022 року № 24) Рада суддів України затвердила окремі рекомендації організації роботи судів та суддів в умовах воєнного стану якими роз'яснено особливості участі суддів у національному спротиві, особливості трудових відносин із суддями, а вирішення усіх інших організаційних питань покладено на органи та установи системи правосуддя.

Відповідно до розділу III вказаних рекомендацій суддівська винагорода у розмірі посадового окладу та доплат, визначених частиною другою статті 135 Закону України "Про судоустрій та статус суддів", виплачується якщо:

- суддя згідно табелю перебуває в автоматизованому розподілі справ та здійснює свої повноваження на робочому місці або дистанційно;
- суддя перебуває у відрядженні, оплачуваній відпустці тощо;
- суддя увільнений від виконання обов'язків з відправлення правосуддя у зв'язку із призовом на військову службу під час мобілізації на особливий період, зі збереженням місця роботи, посади і середнього заробітку на період проходження військової служби;
- суддя в робочий час виконує обов'язки, пов'язані з участю в національному спротиві;

- суддя не здійснює правосуддя з незалежних від нього причин (закінчення строку повноважень, тимчасове зупинення роботи суду, тимчасове зупинення відправлення правосуддя тощо).

У рішенні від 25 листопада 2021 року №54 Рада суддів України звернула увагу на те, що спеціальним законодавством не врегульовано порядок обліку робочого часу суддів, а тому застосуванню підлягають положення наказу Державного комітету статистики України від 05 грудня 2008 року № 489 "Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці", яким затверджено форму Табеля (форма " П-5).

Позначення до табеля обліку використання робочого часу про причини відсутності на роботі (основна відпустка, відпустка за власний рахунок, лікарняний тощо) та інші відхилення від нормальних умов праці вносяться на підставі документів (листки непрацездатності, заяви) та кадрових наказів.

Інші відмітки у таблиці робочого часу проставляються на підставі повідомлень судді або розпорядчих документів суду (повідомлення про перебування на лікарняному, наказів про надання іншого дня відпочинку, про відрядження, про перебування у відпустці тощо).

Щодо оформлення відсутності працівників, які покинули свої робочі місця на території ведення бойових дій та не подали відповідних заяв про надання відпустки або листків непрацездатності зазначу, що відсутність такого працівника табелюється умовними позначеннями "НЗ" ("відсутність з нез'ясованих причин" або "І" ("інші причини неявки"). Після з'ясування обставин та виявлення, що причини відсутності були поважні, або ж, що раніше надана інформація не підтвердилась, табель обліку використання робочого часу можна скорегувати.

У випадках, коли суддя систематично та безпідставно відсутній на робочому місці під час робочого часу розпорядники бюджетних коштів, збори суддів відповідного суду вправі ухвалювати відповідні рішення (розпорядчі акти), якими фіксувати відповідну поведінку.

Такими ж розпорядчими актами може фіксуватися наявність підтвердженої інформації про колабораційні дії.

Вирішуючи питання щодо можливості перебування судді, якого відсторонено від здійснення правосуддя, на адміністративній посаді, Рада суддів України у рішенні від 25 листопада 2021 року № 53 прийшла до висновку, що задля забезпечення реалізації гарантій незалежності суддів, мінімізування ризиків незаконного впливу на суддів зі сторони осіб, які займають адміністративні посади, дотримання принципів виборності голів судів та їх заступників, а також, відновлення довіри суспільства до судової влади у разі застосування до судді, який обіймає адміністративну посаду у суді тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, такий суддя позбавляється можливості обіймати адміністративну посаду в суді.

У цьому рішенні Рада суддів України звернула увагу судів та суддів України на те, що перебування судді на адміністративній посаді є неможливим на час тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя, незалежно від підстав такого відсторонення від посади.

Рада суддів України зазначила, що з дня тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя суддя позбавляється статусу голови або заступника голови суду та йому не виплачуються передбачені чинним законодавством доплати за перебування на адміністративній посаді.

Також Рада суддів України ще раз наголосила, що відповідно до викладеної у рішенні Ради суддів України від 23 січня 2017 року № 2 позиції здійснення адміністративних повноважень не є тотожним зайняттю адміністративної посади судді.

Відповідно до статті 155 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", розділу III Типового положення про апарат суду, затвердженого наказом ДСА України від 08.02.2019 № 131 (із змінами) організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату. Керівника апарату місцевого суду, його заступника призначає за погодженням голови відповідного суду на посаду та звільняє з посади начальник відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України.

Водночас здійснення повноважень керівника апарату суду не є тотожним зайняттю посади керівника апарату суду. Це допускається в разі виробничої необхідності або може бути пов'язане з розпорядчими функціями і з правом підпису відповідних документів.

Так, відповідно до пунктів 18, 19 розділу III Типового положення про апарат суду на час відсутності керівника апарату суду чи неможливості здійснювати ним свої повноваження з інших причин його обов'язки виконує заступник керівника апарату суду, визначений відповідним наказом керівника апарату суду про розподіл обов'язків, а за відсутності такого наказу один із заступників керівника апарату суду, який має більший стаж роботи в апараті суду.

У разі тимчасової відсутності заступника (заступників) керівника апарату місцевого суду виконання обов'язків за посадою відсутнього керівника апарату місцевого суду покладається на одного з керівників структурних підрозділів апарату суду, крім керівників бухгалтерської служби суду (головного бухгалтера) і режимно-секретного підрозділу (за наявності), наказом начальника територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови суду.

На сьогодні законодавством України не врегульовано питання тимчасового виконання обов'язків керівника апарату суду в тих судах, де відсутні працівники апарату суду, а також судді (що унеможливорює внесення подання про призначення на посаду в порядку визначеному законом). Це пов'язано з тим, що відповідні норми законодавства були прийняті для застосування у мирний час, а початок широкомасштабної агресії проти України поставив перед судовою владою України нові виклики, які законодавець не передбачив і не міг передбачити у правому регулюванні відповідних правовідносин.

На думку Ради суддів України, у такому випадку може бути застосовано алгоритм започаткування роботи новоутворених судів.

Це означає, що начальник територіального управління Державної судової адміністрації України може прийняти рішення про призначення тимчасово

виконуючого обов'язки керівника апарату суду (в суді де відсутні будь-які працівники), термін дії повноважень якого обмежується датою призначення керівника суду юридичної особи. На посаду може бути призначено працівника територіального управління Державної судової адміністрації України, який відповідає вимогам до професійної компетентності для зайняття посади (з дотриманням вимог щодо несумісності).

Згідно із частиною першою статті 152 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" ДСА України розробляє та затверджує за погодженням із Вищою радою правосуддя Типове положення про апарат суду.

Пунктом 14 частини першої статті 3 Закону України "Про Вищу раду правосуддя" встановлено повноваження Вищої ради правосуддя погоджувати Типове положення про апарат суду.

Зважаючи на актуальність питання призначення тимчасово виконуючого обов'язки керівника апарату суду в суді, де відсутні будь-які працівники, Рада суддів України вважає ще одним із можливих шляхів нормативного врегулювання цього питання розробку та затвердження за погодженням із Вищою радою правосуддя змін до Типового положення про апарат суду, якими передбачити алгоритм призначення тимчасово виконуючого обов'язки керівника апарату суду, закріпивши правило, що у випадку, коли в місцевому суді відсутні працівники апарату суду внаслідок їх звільнення або призупинення з ними трудових відносин, начальник територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови суду (в.о. голови суду) або без такого подання (в разі відсутності в суді суддів, які перебувають на підконтрольній території України) може прийняти рішення про призначення тимчасово виконуючого обов'язки керівника апарату суду, термін дії повноважень якого обмежується датою призначення керівника суду юридичної особи. На посаду може бути призначено працівника територіального управління Державної судової адміністрації України, який відповідає вимогам до професійної компетентності для зайняття посади (з дотриманням вимог щодо несумісності).

Для апеляційних судів відповідне призначення здійснюється Головою Державної судової адміністрації України з числа її працівників за поданням голови суду (в.о. голови суду) або без такого подання (в разі відсутності в суді суддів, які перебувають на підконтрольній території України).

З огляду на положення пункту 13 частини першої статті 3 Закону України "Про Вищу раду правосуддя", яким встановлено повноваження Вищої ради правосуддя затверджувати Положення про Державну судову адміністрацію України та типові положення про її територіальні управління, пункту 8 частини четвертої та п'ятої статті 153 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", яким визначено повноваження ДСА України затверджувати положення про територіальне управління Державної судової адміністрації України, відповідні зміни до положення про апарат суду повинні бути узгоджені з Положенням про Державну судову адміністрацію України, типовим положенням про її територіальні управління, положеннями про територіальне управління Державної судової адміністрації України.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо організації роботи судів, які залишилися на тимчасово окупованій території, відповідно до статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (із подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Вважати за неможливе здійснення будь-яких виплат суддям та працівникам апаратів судів, які перебувають на тимчасово-окупованій території України або стосовно яких відсутня інформація про перебування їх на підконтрольній Україні території.

2. У випадку, коли в місцевому суді відсутні працівники апарату суду внаслідок їх звільнення або призупинення з ними трудових відносин, начальник територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови суду (в.о. голови суду) або без такого подання (в разі відсутності в суді суддів, які перебувають на підконтрольній території України) може прийняти рішення про призначення тимчасово виконуючого обов'язки керівника апарату суду, термін дії повноважень якого обмежується датою призначення керівника суду юридичної особи. На посаду може бути призначено працівника територіального управління Державної судової адміністрації України, який відповідає вимогам до професійної компетентності для зайняття посади (з дотриманням вимог щодо несумісності).

3. Для апеляційних судів відповідне призначення здійснюється Головою Державної судової адміністрації України з числа її працівників за поданням голови суду (в.о. голови суду) або без такого подання (в разі відсутності в суді суддів, які перебувають на підконтрольній території України).

4. Рекомендувати Державній судовій адміністрації України розробити та затвердити за погодженням із Вищою радою правосуддя зміни до Типового положення про апарат суду, якими передбачити алгоритм призначення тимчасово виконуючого обов'язки керівника апарату суду в суді де відсутні будь-які працівники та судді, узгодивши їх з Положенням про Державну судову адміністрацію України, типовим положенням про її територіальні управління, положеннями про територіальне управління Державної судової адміністрації України.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч